

MILITAIRE INLICHTINGEN DIENST
KONINKLIJKE LANDMACHT

1

MAANDBERICHT FEBRUARI 1992

MID	
1150	
23 MAART 1992	
CODE NR.	12.13

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / Koninklijke landmacht - B
Situatie Centrum
070 - 328 16 81

Nummer: 0018809.

Exemplaarnummer: 001

MAANDBERICHT FEBRUARI 1992

Koninklijke landmacht

Het maandbericht is een uitgave van de Militaire Inlichtingen Dienst Koninklijke landmacht. Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de toestand van de Militaire Veiligheid betreffende de Koninklijke landmacht, de Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie en de bondgenoten hier te lande.

Eventuele reacties op dit maandbericht kunt U richten aan:

HMID/KL-B
MPC 16A
Postbus 96904
2509 JH Den Haag
t.a.v. SITCEN MID/KL-B
tel.: 070 - 328 16 81

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingen Dienst / Koninklijke landmacht - B
Situatie Centrum
070 - 328 16 81

Deze uitgave - een staatsgeheim dat [REDACTED] is geclassificeerd - wordt U ter beschikking gesteld door het Plaatsvervangend Hoofd van de Militaire Inlichtingen Dienst / Koninklijke landmacht.

Gerechtigd tot kennisneming van de inhoud zijn uitsluitend die personen die uit hoofde van hun functie daaromtrent geïnformeerd dienen te zijn.

Kennisneming door niet-gerechtigden kan nadeel aan de veiligheid of het belang van de Staat of zijn bondgenoten veroorzaken.

Het geheel of gedeeltelijk kopiëren van de inhoud is alleen toegestaan na toestemming van PHMID/KL.

Wellicht ten overvloede worden geadresseerden erop gewezen dat zij zich ten aanzien van dit stuk dienen te houden aan de aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst (vastgesteld bij besluit van de minister president, minister van Algemene Zaken van 20 januari 1989, nr. 89 MO 011818) c.q. de voor het Ministerie van Defensie geldende afgeleiden daarvan.

Bij vermissing en/of compromittering dient de MID/KL-B onmiddellijk in kennis te worden gesteld. In afwijking tot de vigerende bepalingen met betrekking tot het vernietigen van geclassificeerde documenten dient dit document voor uiterlijk **31 MAART 1993** te worden geretourneerd aan:

HMID/KL-B
MPC 16A
Bureau Naverwerking
Postbus 96904
2509 JH DEN HAAG

MID/KL-B behoudt zich het recht voor op de naleving van bovenstaande voorwaarden toe te zien.

Inhoud

MAANDBERICHT FEBRUARI 1992

Hoofdstuk 1	
ALGEMEEN	4
Hoofdstuk 2	
HET ELEKTRONISCH VEILIGHEIDS-ONDERZOEK	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Enkele voorbeelden van afluisteren	5
2.3 Werkwijze	6
2.4 Inzet van personeel en materieel bij een EVO	8
2.5 Samenvatting	8
Hoofdstuk 3	
ACTUEEL OVERZICHT VEILIGHEIDSINCIDENTEN	
3.1 Grafiek veiligheidsincidenten	10
3.2 Beschouwing	11
3.3 Voorbeelden van inbreuken op de Militaire Veiligheid	12
3.4 Verwachting	13
3.5 Kwantitatief overzicht van december 1991, januari 1992 en februari 1992	13
Hoofdstuk 4	
DE DAGBLADEN OVER MILITAIRE VEILIGHEID	17
Index	18

Hoofdstuk 1

ALGEMEEN

Het Maandbericht februari 1992 biedt U naast de vaste rubriek 'de toestand van de Militaire Veiligheid', het aangekondigde onderwerp 'Elektronische Veiligheids-Onderzoeken (EVO)'.

- ▶ In het Reglement Militaire Veiligheid Koninklijke Landmacht (RMVKL) hoofdstuk XV staat de regelgeving met betrekking tot EVO vermeld.
Het door het Hoofd Elektronische Veiligheids-Onderzoeken van MID/KL-B geschreven artikel gaat in op de achtergronden van de materie.
- ▶ De algemene toestand betreffende de Militaire Veiligheid is onveranderd rustig. Een overzicht van gebeurtenissen en een beschouwing terzake vindt U in het 3^e hoofdstuk van dit maandbericht.
- ▶ Door de toename van de oplage is de exemplaarnummering van het Maandbericht aangepast.

Indien U als lezer behoefte heeft een bepaald onderwerp te behandelen of behandeld te zien op het gebied van de Militaire Veiligheid, dan worden artikelen of suggesties gaarne ingewacht op het adres, zoals vermeld op het voorblad van het maandbericht.

Op 8 april 1992 verschijnt het *Maandbericht maart 1992*. Hierin zal ondermeer aandacht worden geschonken aan reisbegeleiding in de ruimste zin des woords.

Hoofdstuk 2

HET ELEKTRONISCH VEILIGHEIDS-ONDERZOEK

In dit hoofdstuk zal worden ingegaan op het Elektronisch Veiligheids-Onderzoek (EVO) zoals dat verricht wordt in geclassificeerde ruimten. De onderzoeken worden gehouden om de Militaire Veiligheid te kunnen garanderen. In het RMVKL hoofdstuk XV wordt aangegeven wanneer het noodzakelijk is een EVO aan te vragen, er wordt echter niet ingegaan op de achtergronden van een dergelijk onderzoek. In dit artikel wordt een tipje van de sluier opgelicht en wordt het één en ander rond de EVO's uitgelegd.

2.1 Inleiding

Van oudsher is het de (potentiële) tegenstander veel waard geweest alles te weten over zijn opponent. Middels spionage activiteiten wordt al eeuwen getracht te achterhalen wat de opponent van plan is en hoe hij zijn doel wenst te bereiken.

Belangrijk onderdeel is altijd geweest de inhoud van gesprekken te achterhalen. Hiervoor zijn diverse technieken ontwikkeld en verder verfijnd. De betrokkene is zich hiertegen gaan verweren en het verwezenlijken van het doel wordt steeds moeilijker. Het afluisteren van gesprekken en vergaderingen vormt een belangrijke bron van informatie. Afschermen van gesprekken en ruimten is een wezenlijk onderdeel van de beveiliging. Het doel van de tegenstander wordt moeilijker te verwezenlijken.

Het doel wordt nog moeilijker te bereiken wanneer het zogenaamde 'top secret' besprekingen betreft. Er wordt van te voren vastgesteld wie het recht hebben kennis te nemen van de vergadering en de zaken die daar aan de orde komen. Bovendien worden er fysieke maatregelen getroffen om te voorkomen dat anderen kunnen meeluisteren, het compartiment wordt verkleind.

Gedurende de laatste decennia is de wereld van het afluisteren ontwikkeld tot een 'high-tech' wereld waarin nagenoeg alles mogelijk is. Het is tegenwoordig mogelijk op zeer subtiele wijze gebruik te maken van de infrastructuur van ruimten waar gecompartmenteerde gesprekken plaatsvinden. Er wordt zeer verfijnde, veelal micro-elektronische technologie gehanteerd om tot het gewenste resultaat te komen. Door de techniek wordt het mogelijk dat de 'afluisteraar' zich op een veilige afstand van het doel kan bevinden in plaats van zich te moeten verstoppen in een zware plooi van de gordijnen.

Om als 'afluisteraar' op veilige afstand te blijven en het gesprek te kunnen volgen (alsof eraan wordt deelgenomen) wordt gebruik gemaakt van nauwelijks opvallende manipulaties aan apparatuur en/of bedrading in de betreffende ruimte.

2.2 Enkele voorbeelden van afluisteren

Enkele sprekende voorbeelden van vastgestelde manipulaties en van situaties, waarbij het bij een ernstig vermoeden bleef, zijn:

- ▶ Afwijkende schakelaars in de telefooninstallaties bij onder andere AFCENT headquarters, KL-staf Den Haag en recent het Ministerie van Defensie.
In alle ruimten waarin de afwijkende telefoontoestellen stonden kon worden afgeluisterd, ook wanneer de hoorn op de haak lag. Het betrof hierbij steeds ruimten van hooggeplaats-te functionarissen.
- ▶ Defecte of gemanipuleerde intercom-installaties, die hetzelfde effect hadden als in het voorgaande voorbeeld genoemd.
- ▶ Het onderschatte stralingseffect van een video-'kanon', dat onder andere bij een 'high-level' Navo-conferentie en bij een symposium van 1LK werd gebruikt. Met speciale ontvangst-apparatuur was het video-sig-naal op 75 m afstand - goed leesbaar - te ontvangen.
- ▶ Het bekende fenomeen van de uitgebreide afluistervoorzieningen die in 1988 werden ontdekt in de nieuwe US-ambassade te Moskou. Ook het US consulaat aldaar is 'gebug-ged'.
- ▶ Minder bekend is dat bij de oplevering van de nieuwbouw van de Nederlandse ambassade in Praag werd ontdekt dat het gebouw was voorzien van ingemetselde bedrading, die alleen maar voor afluisterdoeleinden kon dienen. De daarvoor benodigde apparatuur werd echter niet gevonden, dit was reeds weggehaald of het was nog niet aangebracht. Dit geval speelde zich af in de periode waarin de val van het communistisch regime zich aankondigde.
- ▶ In 1988 werd geconstateerd dat de toevoerdraden van de 'handsfree' telefoons bij NATO-headquarters in Brussel zodanig straalden dat - met bepaalde ontvangstapparatuur - gesprekken elders continu konden worden afgeluisterd.

2.3 Werkwijze

Een methode om deze vorm van spionage tegen te gaan is het Elektronisch Veiligheids-Onderzoek, kortweg EVO. Een dergelijk onderzoek richt zich op het voorkomen van 'lekken' in de beveiliging van gegevens. Bovendien fungeert het als opsporingsmiddel van eventueel geplaatste 'bugs'. Hoe verloopt een EVO in de praktijk?

Als voor een bepaalde ruimte voor de eerste maal een EVO wordt uitgevoerd, gebeurt dit uitgebreider dan als een herhalings- of vervolgonderzoek plaatsvindt. Dit komt omdat het eerste onderzoek daarna als referentiekader voor de vervolgonderzoeken wordt gebruikt. Is er een EVO aangevraagd en begint het EVO-team met de daadwerkelijk uitvoering dan wordt de ruimte eerste fotografisch vastgelegd. Alle bijzonderheden (aansluitpunten, schakelaars, luiken, ramen en dergelijke) worden hierbij in detail gefotografeerd.

Vervolgens wordt de ruimte in kaart gebracht. In deze tekening wordt alle bekabeling van het elektriciteitsnet en de aanwezige telecommunicatie aansluitpunten opgenomen. Hierbij moet worden gedacht aan telefoonaansluitingen en intercom- en/of omroepinstallaties. Bovendien worden alle luchtbehandelingskanalen en de elektronische alarmeringsapparatuur in de tekening vastgelegd.

Met speciale detectie-apparatuur wordt er onderzocht of er elektronische schakelingen of componenten verborgen zijn op zeer moeilijk bereikbare plaatsen. Tevens wordt er onderzocht of halfgeleidercomponenten in bovengenoemd plaatsen zijn verborgen. Tenslotte wordt er gekeken of dergelijke componenten niet in bestaande apparatuur zijn geplaatst en er niet thuis horen.

De schakelingen kunnen verborgen zijn in kabelgoten, verlaagde plafonds, muren of in bestaande apparaten en voorzieningen in de ruimte. De inventiviteit van de tegenstander bepaalt voor het grootste deel waar de af luister apparatuur geplaatst wordt.

Om moeilijk bereikbare plaatsen visueel te controleren beschikt elk EVO-team over een endoscoop. Deze wordt tijdens het onderzoek tot op de plaats die gecontroleerd moet worden gemanoeuvreerd. Met behulp van de glasvezellichtgeleiders wordt gekeken of er voorwerpen liggen die er niet horen. Dit onderzoek wordt in elke kabelgoot, luchtkanaal, tussenruimte en achter elke schrootwand of lambrizing uitgevoerd.

Hierna wordt begonnen met een onderzoek van het RF-spectrum¹⁾. Dit neemt onafhankelijk van het object een periode van 2 maal 8 uur in beslag. Volgens voorschrift moet afhankelijk van de classificatie van de vergadering niet alleen tijdens het EVO-onderzoek maar ook tijdens de vergadering controle van het RF-spectrum continu plaatsvinden. Dit betreft echter alleen vergaderingen op zeer hoog niveau.

Een totaal EVO is zeer omvangrijk en ingrijpend. Ten gevolge van de tijdsduur van een EVO en het aantal EVO-teams welke de Koninklijke landmacht ter beschikking staan, is het onmogelijk alle lokaties waar regelmatig geclassificeerde besprekingen plaatsvinden aan een EVO te onderwerpen. Dit wordt veroorzaakt door de afweging kosten/baten en ook door prioriteitsstelling.

In nauw overleg met de diverse gebruikers wordt gekozen voor permanente vergaderzalen. Deze bevinden zich op militaire terreinen, zodat toegangsregelingen al een beperking zijn om bij het object te kunnen komen.

Een kritisch noot, die moet worden geplaatst, is dat een EVO slechts een momentopname is. De verantwoordelijkheid voor de voortzetting van de veiligheid en de beperking van af luister-mogelijkheden, liggen bij de gebruiker(s) of beheerder(s) van de aan EVO onderworpen ruimte(n).

Een goede sleuteldiscipline en het onder toezicht laten schoonmaken van de ruimte(n) behoren tot de verantwoordelijkheden van de gebruiker of beheerder.

Consequentie van de tijdsduur van een EVO, het grote aantal lokaties en de kosten van een onderzoek maken het onmogelijk om ook oefenruimten te 'sweepen'. Ook is er een beperking met betrekking tot het soort lokaties dat wordt 'gesweept'. Kantines, cafés, feestzalen en ander vergelijkbare ruimten op militair terrein komen in principe niet in aanmerking voor een EVO. Aan de ruimte(n) die in aanmerking komen voor een EVO worden een aantal eisen gesteld, te weten:

- a. De ruimte(n) moet(en) 48 uur voor de vergadering of bespreking beschikbaar zijn voor het EVO-team.

¹⁾ Radio Frequentie spectrum.

- b. Alle organieke uitrusting moet in de ruimte(n) aanwezig zijn.
- c. Na het EVO moet(en) de ruimte(n) worden afgesloten en moet er een sluitende toegangsregeling worden ingesteld. De ruimte(n) moet(en) als gecompartmenteerd object worden behandeld.
- d. De sleutels van dergelijke ruimte(n) moet(en) worden behandeld als veiligheidssleutel(s).
- e. Schoonmaken van deze ruimte(n) moet onder toezicht van het verantwoordelijke personeel geschieden.

Alleen als er aan al deze voorwaarden wordt voldaan kan een betrouwbare uitspraak worden gedaan ten aanzien van de af luisterveiligheid van het object. Indien niet aan de genoemde eisen kan worden voldaan, wordt de waarde van een EVO teniet gedaan en is de veiligheid niet te garanderen.

De mogelijkheid tot af luisteren is per ruimte en per bijeenkomst verschillend. Het is bijvoorbeeld voor een potentiële af luisteraar onmogelijk om een ruimte af te luisteren waar verschillende mensen door elkaar praten. Het is echter zeer eenvoudig om een ruimte waar een lezing wordt gehouden af te luisteren, er is immers maar een persoon aan het woord.

Dit aspect zal in de toekomst een rol gaan spelen bij het beoordelen van ruimten en de noodzaak voor een EVO. Hiermee zal worden getracht overtollige en zinloze onderzoeken tot een minimum te beperken. Uiteraard moet de beoordeling voor een EVO aan de specialist worden over gelaten. De beschikbare EVO-capaciteit moet daar worden ingezet waar niet alleen de mogelijkheid tot af luisteren bestaat, maar waar ook de dreiging het grootst is en een duidelijk risico aanwezig is.

2.4 Inzet van personeel en materieel bij een EVO

Het EVO wordt bij de Koninklijke landmacht uitgevoerd door twee teams. Deze teams vallen onder Sectie Veiligheid / DOKL en bestaan uit twee maal drie daartoe opgeleide onderofficieren. De teams zijn kleiner en beperkter dan de teams van vergelijkbare diensten van NAVO-partners, hetgeen voortvloeit uit het streven naar "kleiner en beter". Op materieel is niet bespaard, mede hierdoor is een efficiëntere werkwijze mogelijk geworden.

De KL-teams beschikken over moderne apparatuur die vergelijkbaar is met de apparatuur van nevendiensten. Er wordt voortdurend gestreefd naar technische verfijning en verbetering. De middelen die de opponent tot zijn beschikking heeft zijn zeer modern en meestal het nieuwste van het nieuwste. Doordat de techniek niet stil blijft staan en de opponent hierover kan beschikken, moeten de KL-teams continu actualiseren om de dreiging te kunnen weerstaan.

Afhankelijk van de omvang en complexiteit van de spreek- en vergaderruimten varieert de onderzoeksduur van twee tot vijf dagen. Het onderzoeksresultaat wordt door de Sectie Veiligheid / DOKL en door de steunende CI-detachementen besproken met de behoeftesteller.

2.5 Samenvatting

- a. Een EVO is gezien de aangetoonde dreiging noodzakelijk om de belangen van de Staat en haar bondgenoten te beschermen tegen het verzamelen van inlichtingen welke ernstige schade kan veroorzaken. Het verzamelen, zoals hier genoemd, wordt door middel van af luisteren bereikt.

- b. De uitvoering van een EVO is wegens de aard van de werkzaamheden een tijdrovende bezigheid welke niet meer te vergelijken is met de snelle 'sweep' zoals dat vroeger werd gedaan.
- c. Medio 1989 is er een nieuwe opzet ingevoerd. Dit heeft geleid tot een aanzienlijk werkpakket voor de twee EVO-teams. Deze teams voeren op dit moment regelmatig onderzoeken uit voor de Koninklijke landmacht en de Centrale Organisatie van het Ministerie van Defensie. Incidenteel worden er EVO's uitgevoerd bij de Koninklijke marine en bij internationale vergaderingen.

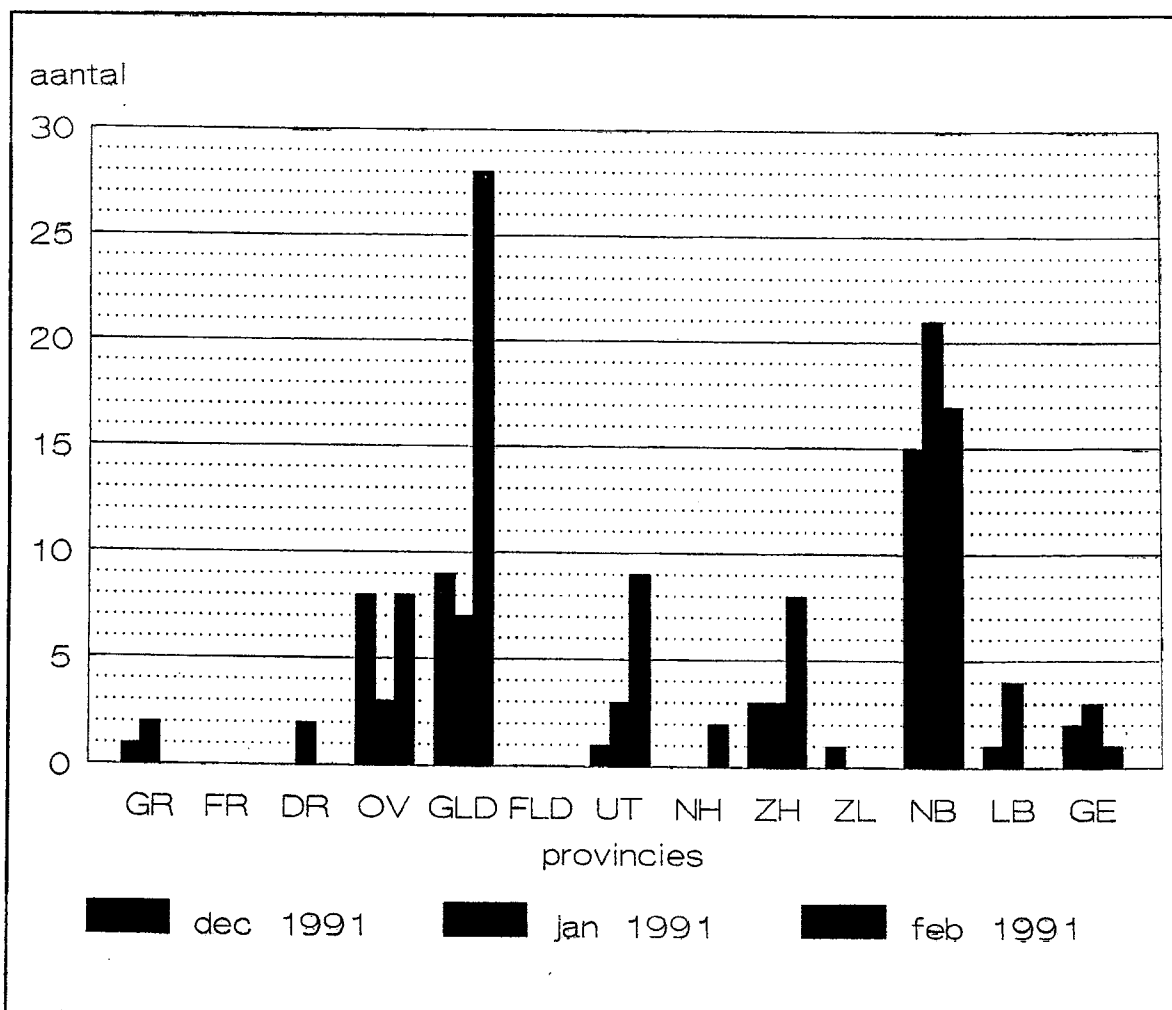
Hoofdstuk 3

ACTUEEL OVERZICHT VEILIGHEIDSINCIDENTEN

De MID/KL-B geeft elke maand een overzicht van incidenten die hebben plaatsgevonden en tegen de Koninklijke landmacht zijn gericht of waarin de Koninklijke landmacht is betrokken. De indeling zoals deze nu wordt gehanteerd ziet U waarschijnlijk voor het laatst. Er wordt gewerkt aan een nieuwe indeling, die ook door het Nationaal Territoriaal Commando (NTC) gehanteerd zal gaan worden.

Er kan vanaf het volgende maandbericht niet meer één op één vergeleken worden met voorgaande maanden. Er zal worden getracht gedurende de volgende drie Maandberichten een overgangsfase te hanteren.

3.1 Grafiek veiligheidsincidenten

Figuur 1 Grafiek van veiligheidsincidenten van de afgelopen maanden.

3.2 Beschouwing

Sinds de aanhouding van de activist Koning hebben een aantal activiteiten plaatsgevonden waarbij activisten met name aandacht wilden vestigen op diens gevangenhouding. De activisten, die met Koning sympathiseren en ook daadwerkelijk acties uitvoeren kunnen voornamelijk worden gerekend tot die personen, die eveneens sympathie voelen voor het VAK-mobiel (Vredesaktiekamp-mobiel). Van deelnemers aan VAK-mobiel aktiekampen is bekend, dat zij zogenaamde 'hit-en-run' acties uitvoeren, waarbij in hoofdzaak vernielingen worden aangericht in de vorm van het kladden van leuzen, het knippen in hekwerken en het leksteken van autobanden.

Direct na de jaarwisseling vinden nagenoeg gelijktijdig een aantal vernielingen plaats bij of op KL-objecten. Behoorlijk veel hekwerken en een groot aantal banden moeten het ontgelden. Leuzen als 'Kees moet vrij' en 'Militarisme is moord' worden op meerdere lokaties gekalkt. In één geval is sprake van het in brand steken van autobanden, waardoor tevens een loods vlam vat. Vooral dit laatste is opmerkelijk, daar hier voor het eerst sprake is van een zwaarder middel, n.l. brandstichting. Deze actie, die in de nacht van 2 op 3 januari 1992 onder de gelegenheidsnaam "jeugdwerkgarantieplan de Sleutelbloempjes" wordt uitgevoerd op het terrein van de schietbaan Marnerwaard, wijkt daarmee af van de gebruikelijke knip-, klad- en vernielingsacties.

De gebruikelijke activiteiten zijn geclaimd door een groep, die de vrijlating van **Kees Koning** eist. Gezien de manier van optreden kan hier sprake zijn van activiteiten van leden van VAK-mobiel.

Na de gebeurtenissen direct vóór en op vrijdag 3 januari 1992 vertoont het gebruikelijke beeld zich. Het aantal meldingen van incidenten (kladacties, vernielingen, verdachte belangstellingen) is door de week stabiel en loopt tegen het weekeinde en direct na het weekeinde op. Kladacties en vernielingen zijn concrete incidenten.

Het inschatten of een (vermeende) verdachte belangstelling wel of niet een verkennende actie van een potentiële tegenstander is, wordt bemoeilijkt door de vaak zeer onvolledige melding, die door de waarnemer of melder wordt gedaan.

Op 3 februari 1992 vond 'Deelen' plaats. In de nacht van 2 op 3 februari worden een achttal helikopters door brandstichting en grove vernieling zwaar beschadigd. Een actie, die de nationale en internationale pers ruimschoots haalt. Of hier sprake is van een actie, uitgaande van North-Atlantic De-Fence Movement (NAD-FM), de groep rond Koning en Moors, is onzeker, maar gezien hun modus operandi is dat niet uit te sluiten. De actie wordt geclaimd door de groep 'Alle politieke gevangenen in Nederland vrij'.

Nieuwe, niet gewelddadige acties namens 'Kees Koning Vrij' worden in het vooruitzicht gesteld. De actiegroep verwijst na de aanslag op Deelen naar het verzet tegen de luchtmobiele brigade. Op woensdag 5 februari 1992 worden 10 landingslichten bij de vliegbasis Gilze Rijen vernield.

Naar aanleiding van deze gebeurtenissen bij de Koninklijke luchtmacht worden ook bij de Koninklijke landmacht de wachtpatrouilles geïntensiveerd. Dit als logische reactie op de gebeurtenissen en niet omdat de wachtregering te wensen overlaat. Bij nadere beschouwing blijkt dat de beveiliging conform de gestelde richtlijnen wordt uitgevoerd.

De beveiliging van defensie-objecten blijkt voor de pers een zeer aantrekkelijk onderwerp. De Telegraaf spant de kroon met twee bijna paginagrote artikelen (zie Defensiekrant artikel op pagina 17).

In het overleg van Minister Ter Beek en de Tweede Kamer is de beveiliging van militaire objecten ruimschoots aan de orde geweest. De resultaten van dit politiek overleg zullen binnen afzienbare tijd duidelijk worden.

De gehele week na 'Deelen' blijft het onrustig. Het aantal meldingen van (vermeende) verdachte belangstelling neemt toe met 75% van het normale totaal.

Ook nu weer geldt dat de inschatting of een dergelijke activiteit een verkennende actie van een potentiële tegenstander is, wordt bemoeilijkt door de vaak zeer onvolledige melding.

De stijging van het aantal meldingen is verklaarbaar door ten eerste de aandacht die de beveiliging in de pers krijgt en ten tweede door het benadrukken van consignes op diverse niveaus.

Er kan niet worden geconcludeerd dat verdachte belangstelling voor militaire objecten is toegenomen, de toename kan eerder gezocht worden in het feit dat de bewaking alerter is en dus vaker iets wordt gemeld.

Op 17 februari 1992 blokkeren buurtbewoners de Johannes Post kazerne te Havelte. De actievoerende inwoners van de dorpen Kallenkote en Wapserveen dwingen hiermee een gesprek af met een delegatie van de Vaste Kamercommissie van Defensie. Resultaten van het gesprek, dat inmiddels heeft plaatsgevonden, zullen op 16 maart 1992 duidelijk worden als de Tweede Kamer een definitieve beslissing neemt over de voorgenomen uitbreiding van het militaire oefenterrein.

Ook op de Veluwe groeit de weerstand. Actievoerders en regionale politici voeren actie tegen respectievelijk zijn geen voorstander van de komst van de luchtmobiele brigade; de kern op de Veluwe wordt gevormd door de vereniging van verontruste Edenaren (VVE, in 1986 opgericht en inmiddels 6500 leden).

In de uitgebreide commissievergadering wordt door de Tweede Kamer op 16 maart over het COT op de Eder- en Ginkelse Heide gesproken. Een aantal fracties zal dan om een MER (milieu-effect rapportage) vragen. Ook zal worden gesproken over de suggestie om het COT, bestemd voor de luchtmobiele brigade, naar landbouwgrond te verplaatsen.

Op 23 februari 1992 wordt op het terrein van de Boreelkazerne te Deventer een drietal activisten aangehouden. Dit drietal wil een kladactie op het kazerneterrein gaan uitvoeren. De drie activisten zijn woonachtig te Deventer.

3.3 Voorbeelden van inbreuken op de Militaire Veiligheid

Op 4 februari 1992 wordt er een kluis open aangetroffen op de Frederikkazerne te Den Haag, met in deze kluis geheim geclassificeerde documenten. Op 9 februari 1992 wordt door de Officier van Kazernepiket van de kleine Alexanderkazerne te Den Haag een geopend kantoorraam aangetroffen. De OKP constateert in het bureau dat er Confidentieel en Nato-secret geclassificeerde documenten voor het grijpen liggen. Op 27 februari 1992 worden op diverse lokaties van het van Alkemadecomplex te Den Haag geclassificeerde documenten aangetroffen. Genoemde gevallen zijn onderwerp van lopend onderzoek.

In de verslagperiode wordt MID/KL-B vrij frequent geconfronteerd met meldingen over de vermissing van CCM-kaarten. Dit onderwerp is al eens onderwerp van gesprek van de werkgroep Veiligheid geweest. Aandacht voor deze zaak wordt wederom gevraagd.

3.4 Verwachting

Klad- en vernielingsacties gericht tegen defensie-objecten of -materieel, zullen blijven voortduren. Leden of sympathisanten van het VAK-mobiel zullen, naast acties gedurende een aktiekamp-periode, ook acties ontplooiën tegen defensie-objecten in hun woonomgeving. Deze acties kunnen in het bijzonder plaatsvinden in de regio Eindhoven, Ede-Wageningen, Arnhem en Deventer.

3.5 Kwantitatief overzicht van december 1991, januari 1992 en februari 1992

Op pagina 14, 15 en 16 vindt u respectievelijk tabel 1, tabel 2 en tabel 3 waarin een overzicht van de incidenten van december '91, januari '92 en februari '92 wordt gegeven.

In deze vorm ziet u de tabel waarschijnlijk voor het laatst. Er wordt in overleg met NTC een nieuwe codering voor incidenten gemaakt, die waarschijnlijk volgende maand wordt ingevoerd.

Eventuele verschillen van incidenten in dezelfde maanden (december en januari) in vergelijking met het vorige maandbericht, is een gevolg van het controleren van de incidenten. Mogelijk hierdoor is een incident in een andere categorie gevallen.

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Groningen:															
december	1														
januari					2										
februari															
Friesland:															
december															
januari															
februari															
Drenthe:															
december															
januari					2										
februari															
Overijssel:															
december				2					4	1				1	
januari	1				1	1									
februari	1	1		1	2				2					1	

tabel 1: Noord Nederland.

Groep 1 : activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : (vermeende) verdachte belangstelling:

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5 : overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Gelderland:															
december				1	2	4									2
januari					4	1				1					
februari					4	1			22						1
Flevoland:															
december															
januari															
februari															
Utrecht:															
december				1											
januari					1	1			4	1					3
februari															2
Noord-Holland															
december															
januari															
februari									2						
Zuid-Holland:															
december				1	1					1					
januari					1			1							
februari		1		1	1				1		1	3		1	

tabel 2: Midden Nederland.

Groep 1 : activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : (vermeende) verdachte belangstelling:

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

	1				2				3			4			5
	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	a	b	c	
Zeeland:															
december									1						
januari															
februari															
Noord-Brabant:															
december					7	5	2								1
januari				1	9	3	1		5					1	1
februari					6				5		1			1	4
Limburg:															
december											1				
januari		1				1									1
februari				1											
Seedorf (+):															
december															
januari						2									1
februari						1									

tabel 3: Zuid Nederland en Duitsland.

Groep 1 : activisme / extremisme:

- a : demonstraties, blokkades en/of bezettingen;
- b : verf-, plak- en/of kladacties;
- c : verspreiding van pamfletten, oproepen en dergelijke;
- d : bommeldingen.

Groep 2 : (moedwillig) schade toebrengen aan defensiematerieel en/of defensie-infrastructuur danwel nalatigheden terzake:

- a : beschadiging, vernieling en/of brandstichting;
- b : vermissing, (poging tot) inbraak en/of (poging tot) diefstal;
- c : inbreuken op (af)sluitprocedure;
- d : vermissing en/of diefstal van veiligheidssleutels, -toegangscodes, -keycards e.d.

Groep 3 : (vermeende) verdachte belangstelling:

- a : door waarneming / observatie;
- b : idem 3.a + registratie d.m.v. foto, film, video en/of schetsen;
- c : door vraagstelling.

Groep 4 : documentenveiligheid en veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen:

- a : inbreuken op classificatievoorschrift en/of andere beveiligingsvoorschriften;
- b : inbreuken op veiligheid m.b.t. gegevensverwerkende systemen;
- c : vermissing en/of diefstal van geclassificeerde gegevens.

Groep 5 : overige hierboven niet eerder genoemde incidenten.

Hoofdstuk 4

DE DAGBLADEN OVER MILITAIRE VEILIGHEID

In het Maandbericht januari 1992 is begonnen met berichtgeving over de Militaire Veiligheid en de dagbladen. Met name kleine zaken worden hierin aan de orde gebracht. U zult geen grote incidenten zoals 'Deelen' hierin terugvinden, omdat dit soort gebeurtenissen ruime aandacht van de landelijke pers genieten. Kleinere opmerkelijke zaken worden vermeld, zoals deze in de regionale bladen zijn gepubliceerd.

VREDESACTIVISTEN BETRAPT OP HET TERREIN VAN DE BOREELKAZERNE

De wach van de Borealkazerne in Deventer heeft zondagavond drie vredesactivisten aangehouden die van plan waren gebouwen en legervoertuigen met anti-militaristische leuzen te bekladden. De drie, twee mannen en een vrouw, allen uit Deventer, waren het kazerneterrein opgekomen door een gat in het hek te knippen.

De activisten hadden kwasten en potten verf bij zich. Justitie gaat er niet van uit dat het Deventer trio iets te maken heeft met de acties als die op de vliegbasis Deelen, waar voor miljoenen gulden schade aan helikopters werd aangericht.

Bron: Volkskrant 25 februari 1992

Erin geluisd

Op 19 februari las ik 's morgens het artikel 'Telegraafteam test bewaking'. Tot mijn verbazing zag ik een citaat, naar het zich liet aanzien, van mij. Omdat ik niet door de pers was benaderd, was mijn verbazing des te groter. Maar voor alles is een verklaring.

De dag tevoren kreeg ik bezoek van een oud-dienstplichtige, Charles Sanders, met wie ik in 1980 heb samengewerkt. Hij was toevallig in de buurt en dacht: Kom, ik ga eens langs. Na wat te hebben bijgepraat, vroeg ik wat hij tegenwoordig deed. U raadt het al, hij werkt thans voor De Telegraaf. Hierna hebben we afscheid genomen. Wat het gevolg was van dit bezoek, heeft U inmiddels kunnen lezen. Eens te meer blijkt dat nieuws gemaakt wordt. In het hiervoor beschreven voorval

is door de verslaggever met geen enkel woord gerept over de daadwerkelijke reden van zijn bezoek. Zo is in het gesprek ook niet gevraagd naar mijn mening over de bewaking. Toch wordt door de schrijfwijze gesuggereerd dat het hier een interview betrof.

Voor wat betreft het toegang verkrijgen tot de kazerne en het gebouw waar ik werk, wil ik nog het volgende opmerken.

Deze verslaggever heeft zich als bezoeker conform de geldende instructies gelegitimeerd en toegang verkregen tot de kazerne en het gebouw, zonder te vertellen wat de echte reden van zijn bezoek was.

Je kunt er gemakkelijk ingeluisd worden.

Adjutant M. Krom Staf 101 Verbindingsgroep.

Bron: Defensiekrant 27 februari 1992

Index

MAANDBERICHT FEBRUARI 1992

afluisteraar	5	militaire objecten	
afluisteren		beveiliging	12
bron	5	verdachte belangstelling	12
high-tech	5	militaire oefenterrein	12
mogelijkheid	8	Moors	11
voorbeelden	5	NAD-FM	11
afschermen	5	RF-spectrum	7
beveiliging	11	RMVKL	4, 5
pers	12	Sectie Veiligheid	8
Boreelkazerne		sleuteldiscipline	7
activisten	12	spionage	6
bugs	6	sweepen	7
CCM-kaarten		VAK-mobiel	11
vermissing	13	acties	13
COT	12	aktiekamp-periode	13
Deelen	11	aktiekampen	11
DOKL	8	hit-en-run	11
elektronische schakelingen	7	Veluwe	12
endoscoop	7	verdachte belangstelling	11
EVO		vernielingen	
beperking	7	brandstichting	11
CI-detachementen	8	KL-objecten	11
eisen	7	kladden	11
methode	6	knippen	11
praktijk	6	leksteken	11
prioriteitsstelling	7	wachtpatrouilles	11
referentiekader	6		
teams	8, 9		
Frederikkazerne			
kluis	12		
Gilze Rijen	11		
halfgeleidercomponenten	7		
Havelte	12		
helikopters	11		
Johannes Post kazerne			
blokkeren	12		
Koning	11		
Koninklijke luchtmacht	11		
leuzen	11		
luchtmobiele brigade	12		
Maandbericht maart 1992	4		
Marnerswaard	11		